Emblemata quaedam ex Cicerone sublata.

Qui aegre ferunt Criticos ex Veterum libris removere additamenta olim a sciolis in margine adscripta, deinde a librariis oscitanter in textum recepta, perpendant verba Galeni in Commentario ad Hippocratis Epidem. libr. VI. (Tom. XI. p. 397. Charter.) ubi docet verba *οἷον ὀδύνη ὀδύνην παύει* olim a nescio quo *exempli causa* (*ἐν παραδείγματος μοίρᾳ*) in margine adscripta, deinde a librario in textum recepta esse. *Φαίνεται μὲν γάρ*, inquit, *ὡς ἐπ' ἐξηγήσει προσγραφὲν ὑπό τινος, αὖθις δὲ εἰς τοὔδαφος ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου μετατεθεῖσθαι.* Vides non heri aut nudius tertius eam librorum fraudem esse natam. Lubet me nunc indicare emblemata quaedam, quae Ciceronis ad Atticum Epistolis *ὡς ἐπ' ἐξηγήσει προσγραφέντα αὖθις ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου εἰς τοὔδαφος μετετέθη.* In libro VIII. Epist. 7. § 2. »Quod enim tu meum laudas et memorandum dicis, malle [*quod dixerim*] me cum Pompeio vinci quam cum istis vincere, cett." valde frigidam *ἐξήγησιν* vides et alieno loco insertam. In libro I. Epist. 16. § 5: Quorum Catulus quum vidisset quemdam: »Quid vos, inquit, praesidium a nobis postulabatis? an, ne nummi vobis eriperentur [*timebatis*] "? Non hoc Catulus volebat, sed *praesidium postulabatis.* In eadem epistola § 12: »Atque in eo neque auctoritate neque gratia pugnat, sed quibus Philippus omnia castella expugnari posse dicebat [*in quae modo asellus onustus auro posset ascendere*]. Apertum est *quibus* cett. esse *nummis.* Adscriptum est in margine: *Philippus omnia castella — ascendere*, quorum verborum pars stulte Tullianis agglutinata est.

In sequenti Epistola I. 17. § 10. legitur: »Lucceium scito [*consulatum*] habere in animo statim petere: duo enim soli dicuntur petituri." Potuitne insulsius quidquam et alieniore loco interponi quam illic *consulatum?*

Etiam magis absurdum est IV. 3. § 3: »Ex Anniana [*Mi-*

lonis] domo Q. Flaccus eduxit viros acres." An tu aequo animo ferre posses *ex Tulliana Ciceronis epistola?*

Facile deprehenditur interpolatio in libro VIII. Epist. 11. § 3. »affertur litterarum tuarum exemplum quas tu ad Lentulum misisses. Hae scriptae sic erant: Litteras tibi a L. Domitio a. d. XIII. Kal. Mart. allatas esse (earumque exemplum subscripseras) magnique interesse reip. [*scripseras*] omnes copias primo quoque tempore in unum locum convenire." Quoniam manifestum est verba *earumque exemplum subscripseras* *διὰ μέσου* posita fuisse, ultro excidit *scripseras*.

In Epistolis ad Familiares I. 9. § 20. ecquis est qui ferre possit: »repentinam eius defensionem Gabinii, quem proximis [*superioribus*] diebus acerrime oppugnasset"?

Elegantem Ciceronis locum scioli foeda macula inquinarunt in Epist. ad Famil. III. 12. § 3. »Vides sudare me iamdudum [*laborantem*] quomodo ea tuear quae mibi tuenda sunt et te non offendam." Comparari possunt et alia et Aristophanis verba in Nubibus vs. 1391:

οἶμαί γε τῶν νεωτέρων τὰς καρδίας
πηδᾶν ὅ τι λέξει.

Praeterea insere copulam: »quo modo (*et*) ea tuear" cett.

In libro IV. Epist. 4. initio: »Accipio excusationem tuam [*qua usus es*] cur saepius ad me litteras uno exemplo dedisses." ablega in marginem puero dignam annotatiunculam.

Magis etiam puerile est emblema in Caelii Epistola VIII. 13. § 2. »Stomacho est scilicet [*Pompeius*] Magnus nunc ita languenti ut vix id quod sibi placeat reperiat." Editores etiam admoniti a Lambino nil sentiunt.

Redde magistello nomen proprium in libro XII. 10. § 3: »Praeclare viceramus, nisi spoliatum, inermem, fugientem Lepidus recepisset [*Antonium*]." vel hoc unum cogita quam importuno loco sit illud nomen positum.

Eiusdemmodi emblema est in libro eodem Epist. 14. § 4. *Dolabellam* in verbis: »spero etiam confectum esse iam et oppressum [*Dolabellam*]. Lege modo quae praecedunt.

Cicero creditur Bruto scripsisse Libro XIII. Epist. 11. init.: »non dubito quin scias — quam diligenter soleam meos municipes [*Arpinates*] tueri." Tu non credes, sat scio.

Multa sunt sciolorum additamenta in libris Tusculanarum Quaestionum olim ab acutioribus deprensa et magnam partem nunc ab Editoribus omnibus eiecta. In alia quaedam veluti digitum intendam. In libro I. 8. § 16. »Iam istud quidem nihil negotii est: [*sed*] etiam maiora molior," sine mora particulam adversativam expunge, cui nullus hic locus est.

Post pauca haec leguntur: »Quia, quoniam post mortem nihil est mali, ne mors quidem est malum; cui proximum tempus est [*post mortem*] in quo mali nihil esse concedis." Miror quomodo quis verba *post mortem* sine risu legere possit.

In vicinia insulsum fulcrum scioli de suo orationi, quae nihil istiusmodi desiderabat, supposuerunt I. 12. § 26: »Expone igitur, nisi molestum est, primum animos [*si potes*] remanere post mortem: tum, si minus id obtinebis (est enim arduum) [*docebis*] carere omni malo mortem." Spurium esse *docebis* et verba *carere omni malo mortem* perinde atque *animos remanere post mortem* pendere a verbo *expone* perspicue docet loci compositio. Graece pro *primum* et *tum si minus id obtinebis* dici solet *μάλιστα μέν* et *εἰ δὲ μή*, quae ex uno eodemque verbo, quod praeponitur, suspendi solent. Simul intelligitur *si potes* insiticium esse.

Quaeritur adhuc vera lectio in Tusculanarum libro II. 18. § 42. »Ego illud — tantum esse quantum videatur non puto — doloremque *eius* omnem esse tolerabilem." Mihi verum esse videtur: »doloremque *viro* omnem esse tolerabilem." Conf. II. 21. § 40: »haec ut imperet illi parti animi, quae obedire debet, id videndum est *viro*."

Onerat et corrumpit orationem male repetitum *pluribus* II. 20. § 46: »Hisce ego [*pluribus*] nominibus unam rem declarari volo, sed utor ut quam maxime significem pluribus."

Non premam suspicionem quae mihi in mentem venire solet quoties relego locum in Tusculan. III. I. § 1. »Quidnam esse causae putem cur — corporis curandi tuendique [*causa*] quaesita sit ars." Interpolatum est *causa*, et *corporis curandi tuendique ars* coniungenda sunt.

Plura addere volentem non me dies, sed charta deficit.

C. G. C.